

Motion till riksdagen 2021/22:4195

av **Camilla Brodin m.fl. (KD)**

Utgiftsområde 21 Energi

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att planeringen för ökad elanvändning bör utgå från ett elbehov på minst 300 terawattimmar 2045 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en effekt- och kapacitetsutredning samt vikten av utbyggd nätkapacitet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersätta målet om 100 procent förnybar elproduktion med ett mål om 100 procent fossilfri elproduktion och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en energikommission och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett leveranssäkerhetsmål och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska exportera mer fossilfri el, inklusive el från kärnkraft, och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla elmarknadsmodellen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avbryta projektet med en elhandlarcentrisk modell och elmarknadshubb och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett moratorium för den småskaliga vattenkraften och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som överväger ytterligare åtgärder för att skydda den småskaliga vattenkraften mot produktionsminskningar och nedläggningar och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett samlat beslut om mellanlagring och slutförvar av kärnkraftsavfallet ska tas omedelbart och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att starta processen att bygga Ringhals 5 och 6 och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige borde samarbeta med andra kärnkraftsländer för att utveckla standardiserade kärnkraftverk och standardiserade kärnkraftskomponenter och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en färdplan för framtidens kärnkraft som inkluderar forskning och frågan om pilotanläggningar och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modernisera kärnkraftslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevara kommunernas vetorätt mot vindkraftsetableringar och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att havsbaserad vindkraft inte ska få riktade subventioner och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en fond för hantering av vindkraftsavfall och kvarblivna verk och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att tidigt och återkommande utvärdera det gröna skatteavdragets relevans givet den snabba marknadsutvecklingen för solceller och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en utredning av ekonomiska incitament för kooperativa energilösningar och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om etablerandet av storskaliga solkraftsparker och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en avvecklingsplan för naturgasen och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en svensk vätgasstrategi och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en sammanhållen strategi för kraft- och fjärrvärmes och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska avfallsförbränningskatten och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för ett undantag från EU:s statsstödsregler avseende skatt på bioljor för värmeproduktion och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om torv och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om geotermisk energi och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Energimyndigheten och Svenska kraftnät bör ges i uppdrag att se över säkerheten och risken att utsättas för angrepp på elnäten runt om i Sverige och vilken beredskap de lokala nätägarna

bör ha om det sker oförutsedda händelser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta fler åtgärder för att förenkla och väsentligen förkorta tillståndsprocesserna för elnätsutbyggnad och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga en tredje kabel till Gotland och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om elektrifiering av tunga vägtransporter och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning på fossilfritt flyg och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om infångning och lagring av koldioxid och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvidga handelssystemet för utsläppsrätter inom EU (EU ETS) så att det omfattar alla växthusgaser och vidgas till ett globalt handelssystem med ett gemensamt mål för minskade utsläpp och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Tabell 1 Anslagsförslag 2022 för utgiftsområde 21 Energi

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Statens energimyndighet	419 387	±0
1:2 Insatser för energieffektivisering	118 000	±0
1:3 Insatser för förnybar elproduktion	25 000	-15 000
1:4 Energiforskning	1 432 723	170 000
1:5 Infrastruktur för elektrifierade transporter	600 000	100 000
1:6 Energimarknadsinspektionen	184 294	±0
1:7 Energiteknik	1 077 600	±0
1:8 Elberedskap	361 000	±0
1:9 Avgifter till internationella organisationer	25 328	±0
1:10 Energi- och klimatombudsman på lokal och regional nivå m.m.	140 000	-140 000
1:11 Elsäkerhetsverket	71 592	±0
Summa	4 454 924	115 000

Kristdemokraternas syn på energipolitiken

En trygg och säker energiförsörjning är en viktig motor i vår ekonomi och avgörande för vår välfärd. Svenska företag och konsumenterna ska kunna lita på att det finns en stabil och pålitlig elförsörjning i hela landet under årets alla dagar oavsett väder och vind. Långsiktiga spelregler och stabila villkor på elmarknaden är av stor vikt för svenska jobb och svensk konkurrenskraft.

För bara några år sedan såg framtiden annorlunda ut än idag och målbilden har ändrats radikalt på bara några år. Som en övergripande portal vill Kristdemokraterna sammanfatta huvuduppdraget vad gäller energipolitiken på detta sätt: Planeringen för ökad elanvändning bör utgå från ett elbehov på minst 300 terawattimmar år 2045. Vi ska använda alla till buds stående medel. Vi ska bygga ut elnätet och ta bort flaskhalsar. Vi ska fortsätta bygga ut förnybara energislag. Vi ska satsa på energilagring. Vi ska arbeta för en ökad flexibilitet i elsystemet. Vi ska vidmakthålla vattenkraften. Vi ska ge goda villkor till kraftvärmen. Vi ska samarbeta med grannländer. Vi ska värna och bygga ut kärnkraften.

Kristdemokraternas energipolitik grundar sig på förvaltarskapstanken. Vi ska förvalta, inte förbruka, de ändliga resurserna. Energipolitiken ska därför möjliggöra för kommande generationer att leva och verka i ett hållbart samhälle. Vi vill se en mångfald av fossilfri energi inom industrin, energieffektiviseringar och mer investeringar i långsiktiga och hållbara energislag.

Kristdemokraterna förespråkar en fri och öppen elmarknad med ökad konkurrens till nytta för kunderna. Vi vill säkerställa långsiktiga spelregler i energipolitiken genom att bygga ut den förnybara energiproduktionen, fasa ut fossila bränslen och ge förutsättningar för kontrollerade generationsskiften i den svenska kärnkraften.

När stora brister i elförsörjningen gång på gång påpekas och oron har blivit en del av industrins vardag påverkar detta framtidstron i så hög grad att vi behöver vidta kraftfulla åtgärder. Industrin står för tusentals arbetstillfällen som är viktiga för Sveriges välbefinnande. Fler företag gör idag en omställning och går mot en elektrifiering och digitalisering. Om inget görs kommer fler företag att tvingas ompröva huruvida Sverige ger dem de bästa förutsättningarna. Det har stor betydelse vilka signaler vi skickar till investerare inför nyetableringar. Därför behöver vi se till att ta industrins oro på allvar – utan industri-företag har vi ingen välfärd. Vi vill aldrig mer se en rubrik som denna: ”Svensk kommun nobbar 2 000 jobb – orsaken elbrist”. Robertsfors kommun tvingades tacka nej till en företagsetablering på grund av allvarliga felbeslut i Stockholm. Något liknande får inte hända.

Ett utbyggt elnät är också avgörande. Betydande delar av elnätet är gammalt och behöver renoveras samtidigt som ytterligare nät måste byggas ut. Redan idag råder stora elförsörjningsproblem, inte minst kopplat till vissa regioner i landet, där man exempelvis i och kring Malmö befinner sig vid en kritisk gräns. I såväl Uppsala som Stockholmsområdet är kapacitetstaket i stamnätet nått och effektläget mycket ansträngt. Ökad nätkapacitet är centralt för svensk tillväxt och bör ges hög prioritet. Kristdemokraterna menar att en effekt- och kapacitetsutredning behövs för att bidra till ett stabilare system och säkerställa en tillräcklig utbyggnad av elnätet.

Sverige behöver återuppta planeringen av nya kärnkraftsreaktorer. Ny kärnkraft är en viktig fråga, inte bara för Sverige utan framför allt på en global nivå. Enligt FN:s klimatpanel IPCC är kärnkraft nödvändigt för att klara klimatmålen. Internationella energirådet (IEA) har uppmanat världens länder att slå vakt om och utveckla kärnkraften, särskilt med hänvisning till klimatutmaningen. Idag är det Ryssland och Kina som bygger flest reaktorer; här har västländerna ett gemensamt ansvar att vara med.

Sverige behöver sätta press på våra grannländer Tyskland, Polen, Danmark och Finland att avveckla sin kolkraft. Förutom att kolkraften är enormt klimatförstörande bidrar den årligen till hundratals människors för tidiga död genom astma, cancer och andra sjukdomar.

Mål om fossilfri elproduktion

Elförsörjningen kan rätt hanterad utgöra en svensk konkurrensfördel som borgar för hög industriell investeringsvilja och etableringar av nya företag. Men det förutsätter att vi inte omotiverat omkullkastar faktorer som har byggt svensk energiförsörjning stark.

Ett mål inom energipolitiken är att svensk elproduktion ska vara 100 procent förnybar till år 2040. Även om det inte innebär ett strikt förbud mot livstidsförlängd eller ny kärnkraft bortom detta år, skickar målet olyckliga styrande signaler till marknaden och till myndigheter om hur kärnkraftens framtid betraktas på politisk nivå. Det blir en hämsko för investeringar. Svensk elproduktion bör vila på kraftslag som tillsammans kan skänka stabilitet och effektivitet och som har en grön profil.

Kristdemokraterna ser inget värde i en målsättning om att pressa undan klimatfrämjande kärnkraftsel till förmån för förnybar, ofta variabel, elproduktion. Kärnkraften bidrar med trygghet i systemet genom en hög kapacitetsfaktor och kvalitetsbringande systemtjänster som svårigen kan kompenseras för. Ett kärnkraftsinkluderande system är mer kostnadsoptimalt än ett förnybart. En analys som Svenskt Näringsliv låtit göra visar att ett fossilfritt system är minst 40 procent billigare än samma mängd energi med enbart förnybara energislag. Ett energisystem som inkluderar även kärnkraften är också mer stabilt. Ur klimatperspektiv är det centrala att minimera utsläppen av växthusgaser, och här talar livscykelanalyser för att kärnkraft har lägre utsläpp än flera förnybara alternativ. Detta mot bakgrund av att ett system med enbart förnybara energislag kräver många fler enheter som i byggskedet orsakar klimatpåverkande utsläpp.

Sett ur ett globalt perspektiv förtjänar det att påminnas om att 83 procent av den samlade energianvändningen i världen kommer ifrån fossila källor. Det är här det stora problemet finns. Vi har inte råd att förlora kraft och tid på att låta ”förnybart” sätta krokben för det fossilfria.

Räknar man på en livscykelanalys på de tre största energislagen i Sverige – vattenkraft, kärnkraft och vindkraft – visar sluttraden att kärnkraften har de lägsta koldioxidutsläppen. Då har alla moment tagits med, såsom byggnation av verket, alla effekter av bränsleframtagning, rivning och omhändertagande av avfall. Analysen visar att kärnkraft orsakarutsläpp av 2,5 gram koldioxid per producerad kWh. Motsvarande siffror för vattenkraften är drygt 4 gram och för vindkraften drygt 12 gram. Alla tre energislagen förtjänar sin plats i den svenska energimixen men siffrorna är ännu ett exempel på att den svenska blockeringen kring kärnkraft och förnybart har blivit en återvändsgränd även ur ett klimatperspektiv.

Sverige har ett elöverskott i genomsnitt över året. Det kan vara ett pedagogiskt problem med att förklara varför elbalansen kan komma att bli ett problem. Från regeringens håll påminner man ofta om att Sverige har ett överskott av el som gör det möjligt för oss att exportera fossilfri el till andra länder. Detta är förstås bra, särskilt om det innebär att den svenska elen tränger undan fossilbaserad el. Men problemet är att vi har en effektbrist i det svenska elsystemet som inte är bra för varken leveranssäkerhet, ekonomi eller miljö.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att om det kraftigt ökade behov av el som prognoser ger för handen ska kunna mötas, kommer vi att behöva mer elproduktion från samtliga fossilfria energislag. Kristdemokraterna vill därför att målet om 100 procent förnybar elproduktion ersätts med ett mål om 100 procent fossilfri elproduktion till år 2040.

Tidigare i år släppte EU:s gemensamma forskningscenter JRC en rapport där kärnkraftens livscykel har analyserats på djupet. Detta är ett arbete som gjorts i samband

med EU:s taxonomiprocess. En kort sammanfattning av den 387-sidiga rapporten är att det inte finns något som hindrar kärnkraftens inkludering som hållbar i EU:s taxonomi för hållbara verksamheter.

Rapporten utreder kärnkraften ur flera hållbarhetsaspekter med särskilt fokus på miljö och klimat. Denna rapport kommer att genomgå noggrann granskning. Kristdemokraterna ser med stort intresse fram emot vad som blir slutresultatet av denna process.

Energikommission

Sverige har betydande utmaningar kopplade till energiförsörjningen. Att el finns tillgänglig i den omfattning vi behöver den, när vi behöver den och till konkurrenskraftiga priser är grundläggande för vårt lands ekonomiska utveckling. Vi vet från beräkningar i en rad rapporter att elanvändningen väntas öka markant fram till år 2045 om branschernas planer på fossilfrihet ska förverkligas och klimatmålen ska bli verklighet. Den nu rådande energipolitiska inriktningen saknar svar på hur vi tar oss an centrala frågeställningar om framtidens energiförsörjning.

Energimyndigheten fångar frågan på ett utmärkt sätt i sin senaste scenariorapport:

Sverige har mycket goda förutsättningar att öka elproduktionen för att möta den högre efterfrågan. Teknik- och kostnadsutvecklingen för såväl befintliga som relativt nya tekniker påverkar i stor grad hur lönsamma olika tekniker och produktionsslag blir framöver. Under vissa scenarier kan till exempel både havsbaserad vind och ny kärnkraft komma att på lång sikt bli lönsamma relativt dagens situation. Den ökade efterfrågan på el och ökad andel intermittent (variabel) kraft kommer att innebära nya utmaningar i det nya elsystemet. Det är därför viktigt att i god tid skapa förutsättningar att möta efterfrågan på el på ett kostnadseffektivt och hållbart sätt och med hög acceptans i samhället.

Med fakta och saklighet som grund tror Kristdemokraterna att det finns goda möjligheter att hitta en bred samsyn om flera nödvändiga grundbultar i Sveriges framtida energiförsörjning. Kristdemokraterna vill att en ny parlamentariskt sammansatt energikommission tillsätts. Den ska med hjälp av sakkunnig expertis bereda underlag som kan utgöra grund för en bred energiöverenskommelse om en långsiktig, hållbar och effektiv energipolitik som möter industrins, hushållens och övriga samhällets behov.

Leveranssäkerhetsmål

Sverige har länge haft en elförsörjning där leveranser har kunnat tas för givna, till gagn för vår position som industrination och för familjernas livskvalitet. De senaste årens förändringar av energisystemet har ur leveranssäkerhetssynpunkt medfört ökade utmaningar, där bland annat systemet har blivit svårare att planera och tillväxten av variabel kraftproduktion måste balanseras.

Idag är ingen ansvarig för att det långsiktigt finns el i nätet, vilket gör att alla agerar kortsiktigt. El är inte vilken vara som helst, och därför ska aktörerna på elmarknaden avkrävas långsiktighet. Riksdagen beslutade 2019 om att ta fram ett leveranssäkerhetsmål, men regeringen har hittills inte effektuerat tillkännagivandet. Samtidigt har frågans aktualitet tilltagit, vilket visat sig i form av nödgärder för att klara försörjningen sommartid och nya alarmerande analyser om tusentals jobb som kan förloras på grund av regional effektbrist. Regeringen måste påskynda framtagandet av leveranssäkerhetsmålet.

Stödtjänsterna är nödvändiga för att systemet ska vara robust och stabilt. Det måste finnas en garanti att frekvenshållningen alltid ligger på cirka 50 Hertz. Kostnaderna för att köpa in dessa tjänster stiger. Tidigare låg dessa på cirka 500 miljoner kr per år men nu ligger de på cirka 1,5 miljarder kr.

Primärt handlar det inte om att Svenska kraftnät köper mer stödtjänster utan att tjänsterna har ökat i pris. Dessvärre kan vi se att kostnaderna kommer att öka än mer. Prognosen är att de redan år 2025 kommer att ligga på 3 miljarder kronor. Detta är förstås en kostnad som landar på slutkunderna, dvs hushåll och företag.

Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) har i sin rapport Leveranssäkerhet i elsystemet (2017) rekommenderat att Svenska kraftnät ska ges huvudansvar för uppföljningen av leveranssäkerheten. Däri skulle ligga att ta fram prognoser för den långsiktiga energi- och effektbalansen, för behov av systemtjänster och för överföringskapacitet även på regional och lokal nivå, men också att föreslå åtgärder. Regeringen bör överväga det förslaget.

Miljöansvaret – en grund för Sveriges energipolitik

År 2017 antog riksdagen ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige med Miljömålberedningens betänkande som grund och den 1 januari 2018 infördes klimatlagen. Ramverket innebär att Sverige ska ha nollutsläpp (netto) senast 2045. Ramverket lyfte dessutom fram vikten av åtgärder för fortsatt utveckling av en biobaserad ekonomi, där nya biobaserade produkter från skog, jordbruk eller vattenbruk kan ersätta fossilbaserade produkter. Kristdemokraterna stödjer utsläppsminskningens målet och vill också att EU arbetar för ytterligare en minskning genom att inkludera åtgärder i form av att Sverige köper ”internationella krediter”, det vill säga projekt för att minska utsläppen i andra länder utanför EU.

Det är tack vare kombinationen av kärnkraft, vattenkraft, biokraft och vindkraft som Sverige historiskt har fått ned klimatutsläppen inom sin elproduktion. Men detta är något som måste vårdas. Konjunkturinstitutet beräknar att den förtida stängningen av Ringhals 1 och Ringhals 2 innebär 8 miljoner ton mer CO₂-utsläpp till år 2025.

Kristdemokraterna värnar målet om att Sverige ska ha en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning och inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären år 2045. Vi behöver därför intensifiera arbetet med klimat- och energifrågorna på såväl nationell som internationell nivå, för att uppnå dessa klimatmål.

Sverige bör därför exportera mer el från kärnkraft till andra länder i Europa. För att stödja exporten av fossilfri el behöver även sammanlänkningen av EU:s medlemsländers elnät påskyndas genom ökade investeringar och en höjd målsättning inom ramen för EU:s energiunion. Vi menar att en ambitiös politik för företagande, frihandel och innovation går hand i hand med en modern energipolitik.

Utvecklad elmarknadsmodell

Vårt lands konkurrenskraft och klimatutmaningen förutsätter en trygg produktion. Kristdemokraterna menar att marknadens utformning bör ses över så att den bättre styr mot leveranssäkerhet. I dag betalar marknaden för energi, men det saknas incitament att tillhandahålla kvalitet eller effekt, det vill säga tillräckligt med energi vid ett givet ögonblick. Stödtjänster som får systemet att fungera tillhandahålls i huvudsak utan betalning.

Ett elsystem som ger betalt för dessa egenskaper skulle bli mer robust. Planerbara kraftslag, som kärnkraft och vattenkraft, skulle då få en specifik ersättning för den viktiga funktion de har i elsystemet.

Elhandlarcentrisk modell

För ungefär tio år sedan fattades de första besluten om en ny elhandlarcentrisk modell med en gemensam slutkundsmarknad. Bland skälen bakom besluten fanns en ambition om att underlätta för elkunderna genom endast en kontakt mellan kund och företag, liksom att gå över till en faktura. Arbete har gjorts för att genomföra reformen. I debatten har dock frågor väckts om reformens lämplighet.

En huvudpoäng med den elhandlarcentriska modellen har varit att försöka sänka kostnader och göra det enklare för kunder. Tanken var att man skulle få en faktura istället för två och det skulle vara enklare för kunden att byta elleverantör.

Men verkligheten har sprungit ifrån den ursprungliga planen och det är dags att sätta stopp för projektet nu. Det finns två tungt vägande skäl för detta. Dels är det tekniskt svårt och mycket kostsamt att skapa det system som krävs för att modellen skulle fungera. Dels är det ett säkerhetsproblem att samla Sveriges elkunders alla mätvärden på ett och samma ställe. Det är förknippat med stora risker, något som inte minst Försvarsmakten har påpekat. Erfarenheterna ifrån den senaste sommarens attack mot Coop är bara ett exempel på en påminnelse om vilka hot som måste hanteras. Därför bör planerna på en elmarknadshubb skrotas.

Istället bör energin riktas på reformer som på riktigt ökar konkurrensen på elmarknaden och stärker kundernas ställning på marknaden. Vi vill i det sammanhanget föreslå tre reformer av den svenska elmarknaden:

- Slopas anvisningsavtalen – En relativt stor andel av elkunderna gör inget aktivt val av elbolag och anvisas i de flesta fall ett avtal som är dyrare. Denna avtalsform bör slopas och kunden bör istället få välja ett elavtal på samma sätt som för bredband och telefoni. Denna ändring skulle minska kostnaderna för kunderna.
- Förstärkt regelverk kring leverantörsbyte – Kundens ställning och rätt att byta elbolag behöver stärkas, och korrekta affärsmetoder ska premieras. Energimarknadsinspektionen bör ges i uppdrag att ta fram utvecklade regler för leverantörsbyte, däribland en mer tydlig och säker fullmaktshantering och en tydlighet mot kunderna kring villkor. Denna ändring stärker kundens roll på elmarknaden.
- Elfakturorna behöver förenklas. Många kunder upplever elräkningarna som röriga, vilket försvårar möjligheten att vara aktiv som kund och att välja elbolag. Vi vill inte se en påtvingad gemensam fakturahantering som med den elhandlarcentriska modellen; däremot vill vi se att en branschgemensam dialog initieras. Lyckas inte det frivilliga arbetet utesluter vi inte andra, tvingande åtgärder för att förenkla fakturorna för kunderna. Denna ändring stärker kundens roll på elmarknaden.

Den nuvarande energiförsörjningen

Energiförsörjningen i ett samhälle är den mest grundläggande faktorn. Det är där vi måste starta hela diskussionen om hur vi ska kunna fortsätta att utvecklas som en välfärdsnation och samtidigt möta olika utmaningar där klimatet är det som ställer krav på kloka beslut.

Gör vi en kort historisk tillbakablick var det när människan klarade av att bemästra kolbaserad ångkraft som industrialismen tog fart. I takt med att vi kunnat effektivisera allt mer har överskott skapats som har lagt grunden till det samhälle vi har idag. Sverige har genom att bygga upp produktionskapacitet med vattenkraft och kärnkraft haft en enastående utveckling. Detta är ett arv som förtjänar att vårdas men också utvecklas.

Sveriges elproduktion uppgick enligt Energimyndighetens sammanställning till 158,8 TWh under 2020. Det är en minskning med 5,6 TWh jämfört med 2019. Vattenkraften är det kraftslag som producerade mest el och tillförde 71,2 TWh. Det är en ökning med 10,2 procent jämfört med året innan.

Kärnkraften producerade 47,3 TWh el under året, en minskning med 27 procent jämfört med året innan. Den konventionella värmekraften bidrog med 12,7 TWh. Det är en minskning med 18 procent jämfört med 2019. 10,9 TWh kom från förnybara bränslen.

Den totala användningen av el, inklusive förluster vid överföring, var 133,8 TWh år 2020. Det är en nedgång med cirka 3 procent. Det finns anledning att tro att pandemin har påverkat och vi får inte förledas att tro att en minskad elanvändning kommer att vara det nya normala.

Sverige bör sträva efter att exportera mer el och motverka ökande obalanser i den egna försörjningen vintertid. Dels gör det våra grannländer mindre beroende av kol-dioxidkraft, dels ger det oss en energireserv om något oväntat inträffar.

Under de kommande åren väntas elproduktionen behöva öka kraftigt för att möta behoven. Det finns möjlighet för Sverige att tidvis exportera elöverskott till våra grannländer via de överföringsförbindelser som för närvarande finns från Sverige till Norge, Finland, Danmark, Tyskland och Polen. Delar av året upplever emellertid Sverige minskade marginaler i kraftbalansen när elen behövs som mest. Det är en följd av en mer variabel elproduktion parallellt med en brist på planerbar kraft, vilket gör systemet mer sårbart.

Svenska kraftnät har återkommande i analyser av kraftbalansen konstaterat att marginalerna i svensk elförsörjning är kraftigt ansträngda. Den senaste rapporten från juni år 2021 bekräftar ånyo detta. Sverige gör sig mer beroende av utländsk el under tider då efterfrågan är som störst. När effektbehovet samtidigt är stort hos grannländerna blir importmöjligheterna begränsade. Svenska kraftnät för fram att vid ogynnsamma villkor kan elunderskott på flera timmar uppstå i elområde 3 och 4, import inkluderat.

Sommaren år 2021 tvingades Svenska kraftnät ännu en gång vidta nödtåtgärder med kort varsel för att klara driftsäkerheten i södra Sverige och tvingades upphandla naturgas för att kompensera för utebliven kärnkraft. Detta för att förbättra spänningsstabiliteten och tillhandahålla kortslutningseffekt. Annars hade allvarliga fel kunnat inträffa.

Det är särskilt i södra Sverige som effektunderskottet är ett stort problem och detta sätter omedelbara spår i priset för hushåll och företag. Det blir allt större prisskillnader och allt mer oförutsägbarhet. Elsystemet blir allt mer känsligt, lätt att störa och svårare att kontrollera. Sverige riskerar att slitas isär och det är mycket allvarligt.

När höga elpriser eller bristande effekt slår mot befintlig produktion kan det i bästa fall få rubriker. Men den tysta sotsdöden är när nya investeringar eller underhålls-investeringar uteblir. Vi vet att industrin önskar stabila eller leveranser till förutsägbara och konkurrenskraftiga priser. För att ta ett exempel: Stockholms handelskammare har i en rapport beräknat att Stockholmsregionens otillräckliga elnät orsakar en förlust på närmare 500 miljarder kronor i utebliven tillväxt för vår huvudstadsregion. En enorm

förlust som drabbar hela Sverige. Det är också ett miljöhot eftersom den gröna omställningen bromsar in.

En mångfald av energislag

Kristdemokraterna vill se en mångfald av fossilfri energi inom transportsektorn, industrin, uppvärmningen och elproduktionen. Vi strävar efter ett energisystem som innehåller såväl storskaliga som småskaliga element anpassade till lokala och industriella behov. Utifrån olika rapporter som gjorts – till exempel ”Färdplan fossilfri el” från Energiföretagen Sverige respektive ”Kraftsamling elförsörjning” från Svenskt Näringsliv – kan man dra slutsatsen att den mest kostnadseffektiva fossilfria energimixen i huvudsak bygger på vattenkraft, kärnkraft och förnybara energislag.

Vattenkraft

Vattenkraften har en nyckelroll i vårt energisystem och producerar idag fyrtio till femtio procent av elen och hälften av effektbehovet de kallaste vinterdagarna. Vattenkraften kan inte mer än på marginalen öka sin produktion; den uppgiften faller på andra energislag. Det är viktigt att värna vattenkraften och den småskaliga vattenkraftens roll i energisystemet även med en ny miljölagstiftning.

Vattenkraftsproduktionen i Sverige uppgår ett normalår till cirka 65 TWh. I Sverige finns ungefär 2 000 vattenkraftverk med en total installerad effekt på cirka 16 200 megawatt. Av dem är ungefär 200 större kraftverk med en effekt på 10 MW eller mer. Sverige är en av de nationer som använder och producerar mest vattenkraft i världen. Vattenkraften är en förnybar energikälla och spelar en avgörande roll för stabiliteten i elsystemet eftersom vatten, till skillnad från el, enkelt kan lagras och användas för att generera energi vid behov. Vattnet rinner i huvudsak under vår och försommar då snön smälter men efterfrågan på el är däremot som störst under vintern. Då kan det lagrade vattnet utnyttjas för elproduktion.

Det behövs en övergripande modernisering av svenska vattenkraftsanläggningar, eftersom de nya intermittenta energikällornas bidrag i dag ställer helt nya krav på en teknik som installerades för upp till 50 år sedan. Kristdemokraterna har medverkat till en sänkning av fastighetsskatten på dessa anläggningar, vilket kan möjliggöra nödvändiga renoveringar.

Det är viktigt att föra fram de innovationer som kommit fram i Sverige kring vattenkraften och att detta stimuleras på olika sätt även på hemmaplan, inte att det endast går på export.

Trots att vattenkraften räknas som ett av de bästa och mest stabila kraftslagen, görs det ganska lite forskning på vattenkraftens utvecklingspotential i Sverige. Svenskt vattenkraftscenter, som ligger under Energiforsk AB, forskar och utbildar inom områdena vattenkraft och dammar, tillsammans med fyra svenska universitet.

Småskalig vattenkraft

Kristdemokraterna värnar om de små företagens rätt att fortsätta att driva och underhålla småskalig vattenkraft. De små vattenkraftverken står för knappt sex procent av den totala vattenkraftselen och är ofta till för egenförbrukning samt eventuell försäljning av

överskottselen. Inte sällan har dammar och verk satt prägel på den omkringliggande bygden genom århundraden och rymmer en kulturhistoria värd att vårda. Medborgare uppmanas att bli mikroproducenter av egen el. Men ägarna till de småskaliga vattenkraftverken har fått det allt mer kämpigt de senaste åren. Bakgrunden är krav om miljöanpassningar och omprövningar av tillstånd, och en oro bland vattenkraftsägare om att denna process ska leda till omfattande negativ påverkan på deras verksamheter. Kristdemokraterna har agerat och tänker fortsätta att agera för att så inte ska bli fallet.

En sund balans mellan olika intressen, där naturvärdena har en plats, ska givetvis eftersträvas. Det kan emellertid konstateras att det som kallas miljöperspektiv ibland har en för smal utblick. Utrivningar av dammar och borttagna vattenregleringar gjorda på basis av påstådda miljöskäl har i praktiken i flera exempel fått motsatt effekt, med torrläggning av delar av vattendrag och skador på djurliv som följd.

Riksdagen har vid flera tillfällen fattat beslut om att den småskaliga vattenkraften ska vara kvar. Ändå fortsätter vattenmyndigheterna och länsstyrelserna att driva krav på utrivning av småskalig vattenkraft när man söker nya tillstånd för verksamheten. När riksdagen fattade beslut avseende den småskaliga vattenkraften innebar det att myndigheterna fick i uppdrag att använda alla de undantag som finns inom EU-direktivet för att skydda den småskaliga vattenkraften. Trots det ser vi att när omprövningarna nu sker på flera håll i Sverige så är det myndigheterna som är drivande i kravet på utrivning, vilket inte är i enlighet med de beslut som riksdagen har tagit.

Vid sidan av att myndigheterna inte följer intentionerna i riksdagsbeslutet finns det flera skäl som talar för att vi behöver införa ett moratorium avseende beslut om enskilda småskaliga vattenkraftverk.

Havs- och vattenmyndigheten utreder på uppdrag av regeringen vilka lokala och regionala nyttor som den småskaliga vattenkraften faktiskt står för. Resultatet av utredningen är ännu så länge inte presenterat. Det är dock viktigt att påpeka att vattendirektivet inte i första hand handlar om fisk, vilket i praktiken har blivit den fråga som diskuteras i Sverige, utan direktivets huvudsakliga uppgift är att garantera tillgång till rent dricksvatten.

En annan fråga som ännu inte är på plats är vattenmyndigheternas åtgärdsprogram. Många kommuner liksom Havs- och vattenmyndigheten, HaV, har begärt överprövning. Regeringen har låtit vattenmyndigheterna yttra sig, och nu vill man ha in kommunernas och HaV:s yttrande över vattenmyndigheternas yttrande. Ett beslut väntas komma under hösten.

En tredje fråga som inte är på plats är HaV:s arbete med nya vägledningar, vilket också är en allvarlig brist för ett genomtänkt beslutsfattande.

Med tanke på att dessa tre frågor inte är färdiga är det märkligt att länsstyrelserna fortsätter att genomföra omprövningar av enskilda anläggningar utifrån den nationella planen. Vi kan också konstatera att bedömningarna är mycket olika i olika delar av landet. Detta leder till rättsosäkerhet vid omprövningar av tidigare tillstånd.

Vi kan också konstatera att det inte är säkert att vare sig den biologiska mångfalden eller den lokala miljön blir bättre av att man tar bort ett dämme. Att den vandrande fisken föredrar strömmande vatten är ett faktum men på samma sätt finns det andra arter som föredrar de lugna vatten som skapas uppströms ett dämme.

Det är också viktigt att minnas varför man en gång i tiden etablerade ett dämme. På en del platser handlade det om att skydda tillgången på vatten till människor och djur. River man ur dessa dämmen kommer man att förändra landskapet samt skada förutsättningarna för ett fungerande jordbruk. Det går således inte att hävda att det alltid är det

bästa för miljön att man tar bort ett dämme. Tvärtom kan det vara så att det är själva dämnet som har skapat de förutsättningar som krävs för fiskar, musslor, kräftor, insekter, fåglar med mera.

Mot denna bakgrund bör det därför fattas ett beslut om moratorium för all omprövning för den småskaliga vattenkraften oavsett om det rör vattenkraft, mekanisk kraftöverföring eller dämmen.

I nästa steg bör regeringen tillsätta en utredning som överväger ytterligare åtgärder för att skydda småskalig vattenkraft mot produktionsminskningar och nedläggningar. Utredningen bör exempelvis se över möjligheten att göra tillägg i vattenförvaltningsförordningen som preciserar de förutsättningar under vilka Kraftigt modifierat vatten (KMV) och Mindre stränga kvalitetskrav (MSK) kan användas enligt EU-rätten. Syftet är att säkerställa att möjligheterna används fullt ut också i praktiken. Vattenförvaltningen har idag ett uppdrag att nyttja undantagen som EU-rätten medger fullt ut; samtidigt kan det konstateras att andelen vattendrag som KMV-klassats fortsatt befinner sig på låga nivåer i Sverige. Att skriva in kriterierna i förordningen skulle kunna medföra en positiv förändring. Detta skulle kunna ske genom att vattenförvaltningsförordningen ändras så att 4 kap. 3 och 10 §§ preciserar med några meningar så att KMV och MSK kan användas precis som EU-rätten möjliggör och som riksdagen redan efterlyst.

Ett sätt att ytterligare förtydliga riksdagens uppfattning avseende att alla tillgängliga undantag inom vattendirektivet skall användas för att värna den småskaliga vattenkraften är att överväga möjligheten att göra riksintresse av denna energikälla. Genomförs alla de omställningar som nu är på gång inom infrastruktursektorn och industrin kommer vi att behöva all energi som går att producera inklusive den småskaliga vattenkraftens bidrag.

Förändrad struktur för vattenrelaterade myndigheter

År 2011 bildades Havs- och vattenmyndigheten som har säte i Göteborg. Myndigheten övertog vid skapandet uppgifter från det tidigare Fiskeriverket och Naturvårdsverket och ansvarar för hushållning av fiskeriresurser och miljömål för hav, sjöar och vattendrag.

Under myndighetens korta levnad har initiativ tagits som starkt bör ifrågasättas. Kristdemokraterna anser att myndigheten bör avvecklas. Ett flertal verksamheter på Havs- och vattenmyndigheten lämpar sig väl på Statens jordbruksverk och Naturvårdsverket. Gröna näringsrelaterade verksamheter som fiske och handel, vattenkraft och arbete i vatten samt planering, förvaltning och samverkan är verksamhetsområden som i bättre utsträckning bör utföras på Statens jordbruksverk där andra relaterade gröna näringar också bearbetas av myndigheten.

Vattenmyndigheterna, belägna på fem länsstyrelser på uppdrag av regeringen att genomföra EU:s vattendirektiv, bör också läggas ned och deras verksamhet kan med fördel överföras till Naturvårdsverket och Jordbruksverket. I de relaterade uppdragen bör införlivas ett främjandeuppdrag gentemot de näringar som verkar inom hav och vatten. Främjandeuppdraget bör förtydliga att verksamheten inte bara ska kontrollera att regler följs, utan att den även ska göra det lättare för och stödja företagen.

Kärnkraft

Kärnkraften är en viktig del av basen i Sveriges elproduktion och har ett normalår producerat mellan 60 och 65 TWh el, motsvarande omkring 40 procent av elproduktionen. I slutet av år 2019 stängdes Ringhals 2 och i slutet av 2020 Ringhals 1. Detta kommer att påverka normalårsproduktionen framöver på ett beklagansvärt sätt. För att möta framtidens utmaningar med minskade koldioxidutsläpp och stärkt konkurrenskraft kan vi inte bortse från kärnkraften, som är en i huvudsak koldioxidneutral energikälla. Detta är också något som FN:s klimatpanel IPCC lyfter fram i sin rapport. Kärnkraften är en nödvändig pusselbit om klimathotet ska kunna mötas.

De existerande kärnkraftverken beräknas ha en livslängd på omkring 60 år, sannolikt mer. I USA har man börjat ge licens för 80 år för reaktorer som påminner om de svenska. Det är väsentligt att samtliga motiverbara livstidsförlängningar genomförs. Att livstidsförlänga kärnkraften är kostnadseffektivt och av stor vikt för hela energisystemets robusthet då kärnkraft bidrar med produktion som kan planeras samt systemtjänster som är avgörande för att elsystemet som helhet ska fungera med hög kvalitet.

Mellanlagring och slutförvar

Under året har allt fler larmsignaler kommit ifrån branschen om att mellanlagring och slutförvar av det radioaktiva avfallet måste få ett beslut i närtid. Redan 2018 gav Strålsäkerhetsmyndigheten klartecken efter att ha granskat ansökan under sju års tid.

Regeringen har sedan dess ägnat sig åt ett politiskt taktikspel. Oavsett vad man tycker om kärnkraftens framtid i Sverige kan och måste man agera ansvarsfullt för att hantera det avfall som har producerats historiskt. Regeringens uteblivna beslut under flera år är ansvarslost och riskerar att försätta Sverige i en situation som gör att både klimat och svensk ekonomi får en härdsmläta. Det nyligen givna beskedet om att regeringen vill tillåta utökad mellanlagring i Oskarshamn är inte tillräckligt. Ett samlat beslut om mellanlagring och slutförvar måste fattas i ett sammanhang och det måste ske omedelbart.

Färdplan för framtidens kärnkraft och satsningar på forskning

Sverige bör omedelbart starta arbetet med att bygga två nya reaktorer – Ringhals 5 och Ringhals 6. Mot den bakgrund av det kraftigt ökade elbehovet de närmaste åren är det inte realistiskt att tro att detta kan mötas enbart med hjälp av övriga fossilfria energikällor.

Nya, säkrare kärnkraftsreaktorer är något som bland annat Finland och senast Storbritannien valt att satsa på, som en förutsättning för att behålla den elintensiva industrins konkurrenskraft utan att ersätta dagens elproduktion med fossilbaserad produktion. Sverige borde samarbeta med andra kärnkraftsländer både i Europa och i andra världsdelar för att utveckla ett fåtal standardiserade kärnkraftverk och standardiserade kärnkraftskomponenter. Ett sådant arbete har potential att sänka kostnaderna och korta ledtiderna för byggnation.

Den senaste långtidsrapporten från Energimyndigheten talar också sitt tydliga språk. Där har man räknat på ett scenario med kraftigt ökad elanvändning bland annat som en följd av en elektrifierad fordonsflotta och en klimatomställd tung industri. I en sådan kontext blir investeringar i kärnkraften ekonomiskt lönsamma. Men för att denna

potential ska kunna infrias måste politiken peka tydligt och säga att kärnkraften inte bara är principiellt laglig idag utan den är välkommen även efter år 2045.

Kärnkraften har i Sverige varit föremål för mycket diskussion och debatt. Mycket känslor har investerats. Fakta talar dock sitt tydliga språk – vi kan inte låta bli att använda kärnkraften för att klara det dubbla uppdraget att värna klimatet och möjliggöra en fortsatt välfärd.

Det räcker inte med att säga att det är juridiskt möjligt att investera i kärnkraft och tillåtet att göra investeringar. Staten måste peka med hela handen och säga att det är viktigt att Sverige fortsätter att planera för fortsatt kärnkraft. Goda villkor för kärnteknisk forskning är centralt för att skapa förutsättningar för den kunskap och kompetensförsörjning som behövs vid livstidsförlängningar av reaktorer och satsningar på ny kärnkraft. Svensk kärnkraftsforskning har emellertid inte getts tillräckligt utrymme inom ramen för statens forskningsanslag de senaste åren. Kristdemokraterna vill se en ambitionshöjning på området.

Man brukar prata om fyra olika generationer när det gäller kärnkraft: Generation 1 var första forskningsreaktorerna på 1950-talet. Generation 2 är de äldsta kommersiella reaktorerna, till exempel de svenska kärnkraftverken. Generation 3 är modernare anläggningar med bättre säkerhet, exempelvis inbyggd redundans, med generation 3+ som en uppgraderad variant. De modernaste reaktorerna i dag har passiva säkerhetssystem och effektivare bränsleanvändning. Generation 4 utnyttjar bränslet upp till 100 gånger effektivare än dagens reaktorer, vilket minskar avfallets långlivade komponenter och därmed lagringstiden.

Sverige saknar idag en färdplan för framtidens kärnkraft. Kristdemokraterna föreslår att en sådan tas fram som inkluderar satsningar på forskning och frågan om pilotanläggningar. Det skulle skicka en oerhört viktig signal till energiföretagen så att de vet att investeringarna hinner få fullt genomslag. Så länge som Sveriges mål är att enbart ha förnybara energislag bakbinds utvecklingskraften för kärnkraften.

En grund för kostnadseffektivitet är att man bör inspireras av flyget och arbeta för typgodkännande av reaktorer. Detta skulle bli en kostnadsreduktion eftersom designen då blir densamma oavsett vilket land det gäller. Man kan repetera projekt och producera komponenterna industriellt och minska osäkerheten kring licensiering. Det bör finnas ett uppdrag för Energimyndigheten att följa utvecklingen och vara beredd att starta en process för att kunna bygga SMR utifrån ett typgodkännande. Detta för att ha en bra beredskap.

Den fjärde generationens kärnkraft kan förbättra och underlätta elförsörjningen i framtiden. Fjärde generationens kärnkraft är både säkrare och mångfalt mer effektiv än dagens teknik, och den kan återanvända lagrat kärnbränsle.

Under år 2020 startade forskningsprojektet Sunrise som tar sikte på innovation inom kärnkraft, exempelvis inom den fjärde generationens tekniska lösningar. Forskare från flera svenska lärosäten är involverade i syfte att förbereda en forskningsreaktor i Oskarshamn. Vid den ska forskningsuppdrag kunna genomföras om exempelvis bestrålning av bränsle och material och om avancerade modulära reaktorer. Den kan även fungera som en demonstrationsenhet för avancerad reaktorteknologi.

Under året har en ansökan skickats in till Energimyndigheten i syfte att skapa en prototyp av en SMR i Oskarshamn med målet att den ska stå klar år 2024. Demoanläggningen beräknas kosta ca 250 miljoner kr, där stödet från Energimyndigheten förväntas medfinansiera cirka 119 miljoner kr. Detta projekt skulle kunna ge Sverige mycket värdefull kunskap inför en fortsatt utveckling av kärnkraften.

Kristdemokraterna ser positivt på framsteg inom svensk kärnteknisk forskning och menar att en nationell färdplan kan stimulera utvecklingen ytterligare och bidra till långsiktiga förutsättningar.

Utvecklingen av små modulära reaktorer (SMR) är ett område som väcker stor uppmärksamhet. Med dessa tekniker följer en möjlighet att uppnå serietillverkning efter typgodkännande och sänka projektkostnaderna. En annan fördel är att SMR kan bidra i fjärrvärmesystemet. Flera länder har kommit en bit på vägen; i till exempel USA godkändes under året en reaktormodell efter prövning hos deras motsvarighet till Strålskyddsmyndigheten. Det innebär att modellen möter säkerhetskraven genom ett passivt säkerhetssystem som gör att kärnkraftverket stoppas och förblir säkert vid nödsituationer.

Kristdemokraterna föreslår en gemensam europeisk process för godkännande av reaktortyper. EU bör, inom ramen för Euratom, påbörja samtal med medlemsländerna om hur en sådan gemensam process skulle kunna se ut rent praktiskt. Flera olika vägar framåt skulle vara möjliga. En modell skulle vara ny EU-lagstiftning som ger berörda expertmyndigheter i ett eller två länder, under överinseende av Euratom, rätt att godkänna reaktortyper för hela EU.

Ett annat alternativ skulle vara att EU från centralt håll – istället för nationella myndigheter – sköter tillståndsprovningen av reaktortyper, inom ramen för ett utbyggt Euratom. En tredje möjlighet vore en mer begränsad modell, där EU används som plattform för någon form av mellanstatligt samarbete vad avser reaktortypsgodkännande mellan de 13 EU-länder som har kärnkraft idag.

En annan central fråga rör hur vi tillvaratar kärnkraftens fulla systempotential för att nå klimatmålen. Hur åstadkommer vi optimal systemintegration mellan kärnkraft och förnybara kraftslag? Tillgången till planerbar kraft och överföringskapaciteten i nätet hänger intimt samman.

Värmen från kärnkraften är en outnyttjad resurs som skulle kunna användas bättre. Idag går all spillvärme till havet, men med nya typer av reaktorer skulle värmen tillvaratas och användas för till exempel uppvärmning, industriprocesser, vätgasproduktion och framställning av syntetiska bränslen för fossilfri sjöfart och flyg. Att nyttja värmen direkt för att spjälka vatten för vätgas skulle kunna ge hög energieffektivitet och därmed bidra starkt till energieffektiviseringsmålet.

Mot denna bakgrund vill Kristdemokraterna tillföra energiforskningen 170 miljoner kronor från år 2021 och framåt. Av dessa medel destinerar 100 miljoner kronor till kärnkraftsforskning och därmed till sju sätandet av en färdplan för framtidens kärnkraft. I sammanhanget ska också påminnas om att delar av övriga medel under anslag 1:4 Energiforskning även ska vara tillgängliga för kärnteknisk forskning i enlighet med riksdagens tillkännagivande från juni 2019 om att forskning ska bedrivas inom alla relevanta kraftslag.

Forskningen är beroende av tillstånd från Strålskyddsmyndigheten. Sådana föregås av ansökningar och processer som fordrar att myndighetens mottagarkapacitet är god. Myndigheten behöver vara förkovrad i avancerad kärnteknologi och dra lärdomar från länder som kommit långt på området. Parallellt med forskningsfrämjande insatser bör säkerställandet av myndighetens mottagarkapacitet vara en del av färdplanen.

Modernisera kärnkraftslagstiftningen

Vid etablering av ny kärnkraft ska prövning ske mot miljöbalken. Lagstiftningen är inte anpassad till teknikutvecklingen och medför begränsningar som kan försvåra tillkomsten

av ny kärnkraft i Sverige. Idag är det enbart tillåtet att anlägga nya reaktorer på tre platser i Sverige, det vill säga där kärnkraften redan finns, och det totala antalet reaktorer får inte överstiga tio. Kristdemokraterna anser att svensk kärnkraftslagstiftning bör moderniseras så att nämnda begränsningar i lagstiftningen tas bort. Behovet av andra förändringar bör också analyseras, givet teknikutvecklingen.

Vindkraft

Vindkraft är den förnybara energikälla som ökar mest i världen och även i Sverige växer den. Vindkraftens produktion nådde nytt rekord i Sverige under 2020. Under året producerades 27,6 TWh, en ökning med 7,7 TWh jämfört med 2019. Vindkraftens andel av elproduktionen i Sverige ökade med fem procentenheter till 17 procent. Denna ökning berodde dels på att det var ett blåsigt år, dels på att det var en fortsatt utbyggnad. Ju större andel av den totala energimixen som kommer ifrån vindkraften, desto större behov av lager, flexibilitet och handel med omvärlden.

Det finns drygt 4 000 vindkraftverk i Sverige och det finns en berättigad oro för hur många det kan tillåtas bli. I Energimyndighetens och Naturvårdsverkets nationella strategi för vindkraftsutbyggnad hamnar 47,5 av totalt 87,5 TWh vindkraft i de sex nordligaste länen. En del påstår att denna utbyggnad av vindkraft som i princip ska ersätta befintlig kärnkraft ska kunna ske med ett oförändrat antal vindkraftverk i Sverige. Det är högst oklart om det verkligen går i verkligheten.

Om utbyggnaden utgörs av 6 MW-vindkraftverk skulle exempelvis Gävleborg få 359 nya verk och Norrbotten 476 stycken 130 meter höga vindkraftverk. Av Gävleborgs läns totala landyta (mer än 100 meter från vatten) skulle 6,1 procent utgöra planeringsyta för vindkraft. Detta är inte en hållbar samhällsplanering.

Effektiva tillståndsprocesser ska eftersträvas men inte till priset av kringskuret inflytande för kommuner och deras medborgare. Under året har utredningen ”En rätts-säker vindkraftsprövning” (SOU 2021:53) presenterats för regeringen. Denna är ett beställningsjobb av regeringen och serverar förslag som vi menar på ett allvarligt sätt skulle kringskära den lokala demokratin och bakbinda kommunerna.

Vi kristdemokrater är positiva till vindkraft, men det måste ske på lokalbefolkningens villkor. Utbyggnaden av vindkraft måste ske i samarbete och samverkan med människor som själva bor i de områden där vindkraften byggs. Utbyggnad av vindkraftverksparker möter ofta ett allt starkare lokalt motstånd. Det krävs många nya vägar genom skogsnatur, ljudmiljön påverkas för både människor och djur och den visuella miljön förändras på flera mils avstånd.

Titeln på utredningen till trots har frågan om den lokala demokratis betydelse inte blivit besvarad på ett tillfredsställande sätt. Det finns skäl att känna oro för den fortsatta processen om man vill värna den lokala demokratin och medbestämmandet. Riksdagen bör tillkännage för regeringen att vindkraftsvetot ska bevaras och att en fortsatt utbyggnad av vindkraften ska ske i enlighet med den lokala nivåns önskemål och förutsättningar.

Havsbaserad vindkraft

Vindkraft till havs har en högre kapacitetsgrad än vindkraft på land. Potentialen för den svenska vindkraften till havs bedöms som riktigt stor. Enligt Havs- och vattenmyndighetens havsplaner kan den havsbaserade vindkraften stå för 23–31 TWh/år.

Men den medför också högre kostnader. Regeringen har för avsikt att rikta specifika subventioner till havsbaserad vindkraft för att på så vis öka etableringstakten. I en promemoria har regeringen föreslagit att Svenska kraftnät ska stå för utbyggnaden av transmissionsnätet till havsbaserad vindkraft. Detta är ett dåligt förslag och Kristdemokraterna vill hellre se en marknadsbaserad lösning.

Detta innebär att man på gynnar ett kraftslag på andra kraftslags bekostnad. Låt i stället marknaden mogna så kommer den havsbaserade vindkraften att kunna etableras på egna meriter där det är lämpligt.

Kristdemokraterna ser att havsbaserad vindkraft har en roll att spela i framtidens energiförsörjning och kan konstatera att tekniken har mognat. Subventioner till havsbaserad vindkraft skulle dock ge oönskade effekter som inte svarar mot systembehovet.

Stamnätet är eftersatt och kräver betydande satsningar i hög takt för att kapacitetsproblem ska motverkas och systemet, som idag lider av inlåsningsproblem och obalanser, ska fungera bättre. Resurser behöver allokeras dit de kan få effektivast verkan.

Till det ska läggas att marknaden mellan olika kraftslag snedvrids, med effekten att vi får en forcerad utbyggnad av vindkraftverk till havs som riskerar att slå undan benen för befintlig och annan ny förnybar kraft samt för planerbar fossilfri kraft. Det är ett dåligt nyttjande av resurser som kommer att försena snarare än påskynda klimatomställningen. De obalanser som alltmer pressar systemet visar snarare på behovet av planerbarhet och stabiliserande egenskaper.

Energimyndigheten har tidigare redovisat att det inte finns något marknadsmisslyckande som ger skäl att rikta ett specifikt stöd till vindkraft till havs. Kristdemokraterna motsätter sig riktade subventioner till havsbaserad vindkraft och anser att riksdagen bör tillkännage detsamma som sin uppfattning till regeringen.

Hantering av vindkraftsavfall och kvarblivna verk

Kommuner saknar stöd i lagen att kräva ekonomiska säkerheter av bolag vid vindkraftsetablering och löper därmed risk att behöva stå för hantering av skrotning, nedmontering och marksanering om bolaget av något skäl faller bort. Länsstyrelsen har, för de fall en miljötillståndsprövning görs, en viss möjlighet att ställa krav. Vindkraft är fortfarande en relativt ny företeelse och Sveriges erfarenhet av avställda verk är liten. Verkens livslängd uppgår till 20–25 år och med tanke på att vindkraften har växt kraftigt inte minst under det senaste decenniet kommer frågan att bli alltmer aktuell.

Ansvarsfrågan behöver tydliggöras med ett starkare skydd för kommunerna. Ett alternativ för att möjliggöra ett långsiktigt ansvarstagande ekonomiskt och miljömässigt från branschen skulle vara att bolagen fonderar pengar baserat på löpande produktion. Ordningen skulle då i likhet med kärnkraftens betalningar till kärnavfallsfonden regleras i lag och via fonden skulle det säkerställas att medel finns att tillgå när så behövs. Regeringen bör återkomma med förslag i den riktningen.

Solenergi

Solenergi är en viktig klimatsmart del i vårt energisystem. Svensk solenergiforskning är mycket framstående och solenergin har en stor utvecklingspotential i Sverige. Solcellsmarknaden fortsätter att växa och vid slutet av år 2020 fanns det ca 65 800 nätslutna

solcellsanläggningar i Sverige, vilket var en ökning med nästan 21 800 nya solcellsanläggningar sedan föregående år. Detta innebar att den totala effekten utav solceller i Sverige ökade med hela 56 % under 2020.

Än så länge utgör solenergin en mycket liten del av den samlade produktionen men den kommer att kunna växa och vara en viktig pusselbit i en fossilfri energimix.

Det finns tre delar i begreppet solenergi – värme, el och kyla. Energimyndighetens strategi för solenergi i Sverige kom hösten 2016. Målbilden för solel visar på tre utbyggnadsfaser för solelproduktion. I målbilden finns året 2022 inlagt som nedslagsår i närtid, baserat på att det är ett lämpligt antal år framåt i tiden från det att strategin beslutats. Dessutom finns år 2040 inlagt som nedslagsår, vilket överensstämmer med målåret för energiöverenskommelsen. De tre olika utbyggnadsfaserna är etablering, expanderings och fortsatt kommersiell utbyggnad.

Privatpersoner som egenproducerar förnybar el med hjälp av till exempel solceller på taket har i dag möjlighet att sälja den el som blir över efter förbrukning. Överskottselen kan då säljas till elhandelsföretag eller elnätsföretag och privatpersonerna får då ersättning för detta. Vi kristdemokrater anser att detta är ett bra incitament i syfte att öka den förnybara elproduktionen.

Kristdemokraterna införde tillsammans med övriga allianspartier skattereduktioner för mikroproduktion. Momsplikten slopades den 1 januari 2017 för dem som bedriver mikroproduktion av förnybar el och säljer sitt elöverskott, upp till 30 000 kr. Detta ger incitament att bygga ut sitt solcellssystem mer än vad som täcker den egna förbrukningen.

Sedan år 2009 kan den som installerar solcellssystem erhålla investeringsstöd. Stödet uppgick innevarande år till 20 procent av investeringskostnaden. Kostnaden för solceller har reducerats över tid och marknaden har mognat och växt sig allt starkare. Stödet har kritiserats av bland annat Konjunkturinstitutet som pekat på bristande kostnadseffektivitet. Kristdemokraterna har över tid signalerat att en utfasning av stödet är lämplig givet stödets brister.

För privatpersoner ersätts stödet med ett grönt skatteavdrag från och med 2021. Avdraget kan göras för tjänstekostnader men även för material, till exempel inköp av solceller eller laddningspunkter till fordon. Kristdemokraterna tillstyrker övergången till ett avdrag, men vill betona vikten av återkommande och tidig uppföljning då marknadsutvecklingen kan motivera ändringar. Målet ska vara att branschen står på egna ben.

För de som inte har ett eget tak – till exempel de som bor i ett flerbostadshus – eller saknar förutsättningar att själva investera i egenproducerad el skulle det behövas ekonomiska incitament för kooperativa energilösningar. Det behöver göras en närmare utredning kring vilka effekter som skulle kunna uppnås om följande förslag läggs fram: att sänka eller till och med slopa energiskatten för medlemmar som köper förnybar el från kooperativa föreningar, vidare att tillåta investeringsavdrag för privatpersoner i kooperativa föreningar samt att inte uttagsbeskatta kooperativa föreningar som säljer till självkostnadspris.

Det är dock den storskaliga solkraften som är mest intressant ur ett nationellt perspektiv. Till skillnad från vindkraften är solkraften inte laddad med lika mycket konfliktyta när det gäller till exempel visuellt intrång, buller eller risker för djur. Sett ur ett livscykelperspektiv är solkraften billigare än till exempel vindkraften och den behöver inga subventioner för att kunna växa.

En annan fördel är att det är korta ledtider för att bygga en storskalig solkraftspark. När nödvändiga tillstånd givits tar det bara drygt ett år från ax till limpa. En invändning man kan göra mot storskaliga solcellsparkar är att de tar mycket yta i anspråk. Man

räknar med att en installerad MW kräver en hektar yta i effektiv yta. I praktiken blir ytan dock mycket större än så eftersom panelerna står med visst mellanrum.

Sverige är till ytan stort och det bör kunna finnas många platser där solcellsparker kan etableras utan konflikt med annan pågående användning men det kan också finnas exempel där jordbruksmark kan vara intressant. Det handlar dock om en delikat avvägning där olika intressen måste mötas och hanteras.

Det som kan vara lockande med en solcellspark på jordbruksmark är att mellanrummen mellan panelerna möjliggör att parken kan användas för ett mer lågintensivt jordbruk. Generellt räknar man med ett bortfall på ca 20 procent vid odling av vallväxter mellan solpanelerna om marken samutnyttjas för elproduktion.

Ser man i ett internationellt perspektiv har Sverige tappat en del position och det är olyckligt. Vi borde som land växla upp våra ambitioner att kunna få fler storskaliga solkraftsparker på plats så att de kan vara med och bidra till en hållbar utveckling med fossilfri elproduktion.

För att detta ska förverkligas krävs dock en mer smidig tillståndsprocess. Mot den bakgrunden bör den 10-gradiga bördighetsskalan på jordbruksmark från 1971 uppdateras för att bättre spegla dagens verklighet. Miljöbalken bör förtydligas så att det under vissa förutsättningar kan göras enklare att använda lågavkastande jordbruksmark för anläggning av solkraftsparker. Det kan aldrig komma ifråga att etablera en solcellspark på den bästa och mest bördiga jordbruksmarken men med en klok och varsam avdömning bör det vara möjligt att med bibehållen respekt för jordbrukets viktiga livsmedelsproduktion kunna hitta synergivinster med etablerandet av solcellsparker. En viktig faktor är att en storskalig solcellspark inte är irreversibel på samma sätt som till exempel bebyggelse eller asfalterade vägar utan är tillfällig användning av jordbruksmark. Det går att återfå jordbruksmarken i framtiden om man skulle vilja det.

Ytterligare en viktig aspekt är att det krävs kortare handläggningstider för såväl elnätsbolagens utredningar som länsstyrelsernas beslut för att vi ska kunna nyttja solkraftens potential fullt ut.

Naturgas

Naturgas är den största energigasen i Sverige och kommer i en ledning från Danmark. Det är en gasblandning som till största delen består av metan. Det är ett effektivt bränsle med mycket låga utsläpp av svavel, kväveoxider, tungmetaller och partiklar. Naturgas släpper ut 25 procent mindre koldioxid jämfört med olja och 40 procent mindre jämfört med kol. En stor del av naturgasen används inom industrin men är också viktig vid produktion av el och fjärrvärme. Naturgasen har potential att reducera miljöfarliga utsläpp inom sjöfarten. Dock är infrastrukturen för naturgasnätet tämligen begränsad, vilket gör att den inte svarar för mer än cirka 3 procent av energitillförseln i landet.

Cirka två tredjedelar av naturgasen i Sverige används i industrin och resterande i kraft- och fjärrvärme, övriga näringar och bostäder.

Energisystemen i de nordiska och europeiska länderna blir allt mer sammanbundna och olika energislag kompletterar varandra utifrån lokala och regionala förhållanden. Naturgasen kan som ett led i utvecklingen ersätta stora delar av den europeiska användningen av olja och kol. Den ryska naturgasen svarar för ungefär 40 procent av världens samlade naturgasreserver och har lett till en bidragsställning gentemot Ryssland ifråga

om efterfrågan på naturgas. Ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv är det därför av stor vikt att infrastrukturen och produktionen av energi i EU-länderna fungerar väl på egen hand.

Den olycksaliga investeringen i Nord Stream går tvärs emot vad Kristdemokraterna strävar efter. Naturgas är fossilgas och vi vill se en bortre parentes för detta energislag. När nu projektet är på väg att slutföras efter många förseningar vill vi att man redan nu påbörjar en färdplan för hur naturgasanvändningen i bland annat Tyskland ska kunna avvecklas. Att Tyskland nu är på väg att öka sitt naturgasberonde är mycket olyckligt och går helt på tvärs mot uttalade ambitioner att uppfylla Parisavtalet.

Sverige bör därför använda sin kraft till att verka för att en avvecklingsplan i Tyskland för deras naturgasanvändning inklusive infrastrukturen kopplad till Nord Stream 1 och 2 upprättas. Sverige bör sträva efter att öka exporten av fossilfri el till vårt södra grannland.

Biogas

Biogas är en förnybar energikälla som vid användning inte bidrar med några netto-utsläpp av koldioxid till atmosfären. Biogas produceras på många olika sätt, till exempel i rötningsanläggningar, deponier, förgasningsanläggningar eller genom ”power to gas” (vindkraft och biogas). I dag facklas tyvärr en tiondel av biogasen bort, vilket är ett slöseri för alla dem som tror på användningen av biogas och som investerat i biogas-anläggningar för produktion av konkurrenskraftig och hållbar energi. För att också biogasen ska kunna utvecklas krävs en infrastruktur för lagring och distribution.

Under 2020 såldes 1 491 GWh fordonsgas, varav 75 GWh flytande fordonsgas. Andelen biogas ökar stadigt och står numera för 95 procent av försäljningen av komprimerad fordonsgas. Försäljningen av flytande fordonsgas till långväga tunga transporter ökar i snabb takt. Även här är biogasandelen hög, närmare 50 procent.

Flygindustrin tittar mycket på utvecklingen av användande av biogas som ett förnybart bränslealternativ. Till detta krävs dock många producenter och substrat för biogasproduktion, som olika typer av avfall såsom avloppsslam, gödsel, källsorterat matavfall och avfall från slakteri- och livsmedelsindustrin. Energigrödor utgör en mycket liten del av den totala substratsammansättningen.

Biogas, inte minst i flytande form, är på många sätt ett bättre alternativ, ur både klimat- och hälsosynpunkt, än de biobränslen som kan användas i dagens lastbilar. Biogas kan framställas genom rötning eller termokemisk konvertering, som också kallas pyrolys och som nått stor utbredning i till exempel Tyskland. För att få in biogasen på allvar behöver produktionen stimuleras, liksom utbyggnaden av tankstationer, inte bara i Sverige utan i hela Europa. För att säkra tillgången på organiskt avfall till rötningen krävs också en effektivare källsortering i kommunerna.

Kristdemokraterna har länge efterlyst att en övergripande utredning tillsätts som bereder frågan hur prissättning och produktionsmetoder för biogas och andra biodrivmedel kan utformas så att utvecklingen mot fossilfria drivmedel påskyndas. Biomarknadsutredningen (2019:63) som presenterades i december 2019 föreslår en kraftig subventionering av enbart rötad gas, en hållning som blir väldigt tekniskspecifik och därför verkar negativt gentemot ny förgasningsteknik.

Vätgas

Vätgas har under många år setts som en efterlängtd problemlösare men åren har gått utan att det stora genombrottet kommit. Förhoppningsvis kan vi snart se stora förändringar ske i verkligheten.

Det pågår flera försök med att använda vätgas som drivmedel inom fordonsflottan. Den är också en pusselbit vid tillverkning av fossilfritt stål. Fördelen med vätgas är att den kan produceras av exempelvis solenergi eller vattenkraft för att lagras i form av vätgas som sedan används för transporter. Det pågår också ett intressant utvecklingsarbete med SMR som skulle kunna användas för vätgas.

En stor fördel med vätgas är att det minskar trycket på elnätet och kan vara ett bra alternativ till investeringar i detta. En uppenbar nackdel är att vätgasen kräver en rad sällsynta och dyrbara metaller. Flera av dessa utvinns endast i liten utsträckning. Det pågår redan en debatt om batterier och de miljömässiga och etiska utmaningar som finns kring produktionen av dessa. Samma debatt skulle kunna föras kring vätgasen.

Detta ska naturligtvis inte hindra oss från att använda oss av vätgasen som ett verktyg men vi måste inse att vi står inför stora utmaningar för att de positiva förväntningarna ska kunna realiseras.

Grön vätgas kräver stora mängder el för att tillverkas och i den totala bilden kan man peka på flera viktiga omställningsmineraler som kommer att vara nödvändiga: nickel, iridium, zirkonium, lantan, palladium, yttrium och platina. Detta är ännu ett skäl till varför Sverige måste vässa sin position som gruvnation.

Vätgas kan bli ett viktigt verktyg för att nå klimatmålen men också som en inriktning för nya industrisatsningar för att skapa innovationer, jobb och exportprodukter. Fossilfritt Sveriges vätgasstrategi beräknar att de redan planerade vätgasrelaterade projekten i Sverige har potential att minska koldioxidutsläppen med 7,1 miljoner ton per år i direkta utsläpp till 2045, vilket motsvarar cirka 14 procent av Sveriges nationella utsläpp. Räknar man in kundledet handlar det om drygt 30 procent. Därutöver kan export av klimatförbättrade produkter minska utsläppen i andra länder.

EU-kommissionen pekar i sin vätgasstrategi ut vätgasen som en tillväxtmotor och en viktig del i en storskalig omställning av Europas energisystem för att nå klimatneutralitet år 2050. Sverige bör i likhet med EU-kommissionen ha en uttalad strategi för hur vätgas kan användas för transporter och inom industrin.

Kraftvärme

Kraftvärme är teknik för att samtidigt producera el och fjärrvärme. Fjärrvärmens har hög verkningsgrad och den samtida produktionen gör den resurseffektiv. När avfall uppstår efter produktion och konsumtion är det ur ett cirkulärt perspektiv effektivt att använda resurserna. Både materialåtervinning och energiåtervinning är viktiga redskap för att minska mängden deponerat avfall.

Kraftvärmeproduktionen är möjlig att planera och är således en del av vår baskraft och ett viktigt komplement till väderberoende kraftslag. Den kan balansera utbud och efterfrågan i elnäten och är viktig i krislägen då den kan anpassas till ö-drift. Idag står kraftvärmens för knappt tio procent av Sveriges elproduktion. En väl spridd lokal produktion är gynnsam för tryggheten i försörjningen över landet. Den säkrar lokal tillgång till el när till exempel effektingången är begränsad till staden i fråga. I år fanns det tillfällen under både januari och februari då Stockholms elkonsumention var högre än den

effekt som kom via stamnätet. Konsumenterna märkte dock inte detta tack vare den lokala elproduktionen. I Stockholm motsvarar fjärrvärmens från kraftvärmens ungefär samma effekt som två kärnkraftsreaktorer eller 7 000 stora vindkraftverk.

Kristdemokraterna menar att kraftvärmens har potential att utvecklas ytterligare och anser därför att sektorn behöver konkurrenskraftiga och långsiktiga villkor. Vi vill att en sammanhållen strategi för kraft- och fjärrvärmens tas fram.

Under 2020 införde regeringen och dess stödpartier en skatt på avfallsförbränning. Denna skatt är olycklig och har försämrat kraftvärmens konkurrenskraft.

Regeringspartierna har i olika sammanhang framhållit kraft- och fjärrvärmesektorns betydelse för energiförsörjningen. I praktisk handling har man i stället lagt hinder för den. Kristdemokraterna har ingen annan uppfattning än regeringen när det kommer till målet om en god avfallshantering med försvarbar miljöpåverkan. Problemet är att regeringens politik är verkningslös och symbolisk. Den utredning som lämnades innan skattens införande avvisade förslaget. Utredningen konstaterade att skatten skulle vara fiskal, det vill säga rendera intäkter till staten men varken bidra till en bättre miljö eller ett hållbart klimat. Ändå är det som miljöstatsning regeringen har motiverat skatten. Insatser måste ske tidigare i avfallskedjan för att få relevans.

Avfallsförbränningskatten begränsar investeringsutrymmet i anläggningarna. Dessutom har den kantats av tillämpningsproblem. Hälften av hushållsavfallet energiåtervinns och ger el, värme och kyla. Sverige importerar därtill avfall från andra länder där den annars hade gått till miljöbelastande deponi. Den värmeproduktion som avfallsförbränningen omfattar motsvarar värme till ungefär en miljon hushåll och har fördelen av att vara tillförlitlig året om. Kristdemokraterna anser att skatten måste sänkas och bli mer pricksäker genom att söka efter en differentiering så att effektiv sortering gynnas.

Det är viktigt att slutbehandlingen av restavfall ska ske med minimal klimatpåverkan genom effektiv sortering, återvinning, av plaster och i slutändan CCS. Det måste leda till tydliga och styrande incitament som gör att återvunnen plast används före jungfrulig råvara. Den som ger upphov till fossilt avfall borde bära klimatbördan för slutbehandling, inte som idag den som tar emot avfallet för att producera energi. Kristdemokraterna sänker avfallsskatten med 108 miljoner kronor per år och avvisar helt regeringens indexering av densamma.

Under förra året förbereddes att skattebefrielsen för grödobaserade biobränslen för värmeproduktion skulle tas bort från och med det senaste årsskiftet. Detta som en konsekvens av statsstödsregler i EU. Kristdemokraterna har hela tiden hävdat vikten av att Sverige får ett förlängt undantag eftersom grödobaserade biooljor är miljövänligare än fossila oljor. Biooljor används istället för fossil olja framför allt i reserv- och spetslastpannor under vintern inom fjärrvärmeproduktionen. I slutet på förra året kom besked från kommissionen att skattebefrielsen för grödobaserade biodrivmedel skulle förlängas och gälla även under 2021.

Kristdemokraterna vill upprepa vikten av att skattebefrielsen ska finnas kvar även efter nästa årsskifte och hemställer om att regeringen bör verka för ett fortsatt undantag.

Torv

En ofta förbisedd energikälla är torven. Den har i första hand sitt värde inom jordbruks- och skogsnäringen men är även en viktig komponent i den svenska energimixen då den används vid produktion i kraftvärmeverken. Torven har något av en mellanställning när det gäller om den ska klassas som fossilt eller förnybart bränsle.

Torv för energiändamål omfattas både av elcertifikat i likhet med andra förnybara energislag och regelverket för handel med utsläppsrätter. IPCC klassificerar torv i en egen klass, ” torv” mellan förnybart och fossilt. Anledningen till att den ändå finns med i utsläppshandeln, trots att IPCC inte klassificerar torv som fossilt, är att IPCC anser att växthusgasbalansen vid förbränning liknar den som för fossila bränslen.

Sverige borde klassa torv som ett additiv i samförbränning med biobränslen. Svavel är idag klassat som ett additiv och är undantaget från beskattning och billigare att använda än torv. Om kraft- och fjärrvärmeverken beslutar sig för att sluta elda torv ersätts den inhemska torven med svavelgranulat som måste importeras. Det går att ifrågasätta om importerat svavelgranulat är ett bättre alternativ än inhemsk torv sett ur ett miljöperspektiv. Man måste ha ett helhetsperspektiv på frågan och att plocka bort torven helt idag vore ett exempel på när boten blir värre än soten.

Vi måste också väga in aspekten av sårbarhet vid kriser. Covid-19-pandemin har förhoppningsvis lärt oss vikten av att ha en god nationell beredskap. Att kunna ha en stabil energiproduktion även vid kriser är en av samhällets mest basala uppgifter som måste värnas högt. Här är torven en viktig pusselbit.

Ytterligare en aspekt som är intressant är att torvtäkter som är slutskördade och ska gå in i fasen av efterbehandling skulle kunna vara intressanta att använda som yta för storskaliga solkraftsparker. De stora ytorna och den ofta förekommande närheten till elnätsanslutningar är faktorer som påverkar positivt i denna fråga. Men som på så många andra områden är det tillståndprocessernas oförutsägbarhet som är ett stort problem. Aktörer inom branschen får ofta erfa att okunskap eller till och med fördomar bromsar processen på ett olyckligt sätt.

Geotermisk energi

Geotermisk energi är värme som hämtas från jordens inre och bildas vid radioaktivt sönderfall av vissa tyngre grundämnen och levererar ca 12 TWh förnybar energi årligen i Sverige. I Sverige har geotermi hittills utnyttjats i begränsad omfattning. I Skåne har Lunds kommun haft ett system i gång sedan mitten av 1980-talet och i dag försörjs fjärrvärm nätet till en fjärdedel med geotermisk energi.

Geotermisk energi passar utmärkt till framför allt storskaliga system knutna till fjärrvärmesystem. Man kan använda geotermi för både uppvärmning och elproduktion, beroende på den temperatur som grundvattnet har på det aktuella djupet i berggrunden.

Enligt SGU, Sveriges geologiska undersökning, bidrar inte förnybar geoenergi och geotermi i dag till elproduktionen i Sverige, eftersom systemen är så kallade lågtemperaturssystem. Men för att uppnå klimatmålen krävs ett ökat användande av fossilfria energislag. Här bedömer SGU att geoenergin kan utgöra en viktig del, men en fortsatt utbyggnad måste ske på ett hållbart sätt, framför allt rörande samspelet med andra samhällsintressen som till exempel undermarksbyggnationer och grundvattenanvändning.

På våra breddgrader utgör uppvärmning en stor del av behovet, vilket gör förnybar geoenergi till en mycket lämplig energiform. Dessutom har förnybar geoenergi den fördelen att den inte är lokalt begränsad eftersom förutsättningar finns överallt i landet.

Det finns idag ett stort antal förnybara geoenergisystem i Sverige. Uppgifter om mellan 500 000 och 800 000 befintliga småskaliga anläggningar nämns i olika sammanhang. Genom borrhål kan energin utvinnas, antingen för uppvärmning eller för elproduktion. Den gratisenergi som är förnybar och finns inlagrad i berggrunden under

fastigheter gör att det drastiskt går att minska inköpen av producerad energi och därtill konkurrensutsätta alternativen, vilket gynnar den fria marknaden.

I Malmö finns Sveriges första djupgeotermiska anläggning som ska leverera värme direkt till fjärrvärmenätet. Det är ett projekt som fortfarande befinner sig i ett test-stadium. För att nå den geotermiska värmen i Malmö behövs det två stycken sju kilometer djupa hål. Man har som målsättning att på sikt kunna värma upp stora delar av Malmö med utsläppsfri värme. Projektet bekostas av olika aktörer och har fått stöd av bland annat Energimyndigheten. Detta anser Kristdemokraterna vara väl använda medel för att främja utvecklingen av ny fossilfri teknik som förhoppningsvis kan visa sig vara livskraftig och så småningom stå på egna ben utan stöd eller subventioner. För att öka takten i utvecklingen av denna energikälla tillförs 20 miljoner kronor inom anslaget 1:4 Energiforskning.

Kristdemokraterna vill föra fram geoenergin som en del i landets utveckling till ett än mer hållbart energisystem. Om djupgeotermin skulle leva upp till den potential som många hoppas på skulle vi ha en energikälla av enorm kapacitet. Det finns dock ett fortsatt behov av forskning och utveckling innan vi kan räkna hem detta. I sammanhanget kan man lyfta fram de nedlagda kärnkraftsreaktorerna i Sverige som intressanta platser. Mycket av den infrastruktur som djupgeotermin behöver finns redan på plats och detta förtjänar att utredas närmare.

Elcertifikatssystemet

Elcertifikatssystemet är ett marknadsbaserat stödsystem som ska öka produktionen av förnybar el på ett kostnadseffektivt sätt. Det har funnits i Sverige sedan 2003, och 2017 slöt Sverige ett förnyat avtal med Norge om ett mål för elcertifikaten att förlängas till 2030 och utökas med 18 TWh. Nu ser det ut som målet om 18 TWh kommer att uppnås redan nio år i förtid. Systemet har varit ett viktigt styrmedel för att öka andelen förnybar energi och främja förnybar elproduktion och har tjänat vårt land väl. Men certifikaten har på det stora hela spelat ut sin reella roll och en kontrollerad stängning av systemet är påbörjad.

Effektreserven

Osäkerheten kring energipolitiken framförs som ett stort problem av basindustrin. Som tidigare nämnts varslar Svenska kraftnät om försämringar i kraftbalansen. Effekt- och kapacitetsutmaningen ställer krav på åtgärder.

Under kalla vinterdagar kan det uppstå situationer då elförbrukningen ser ut att överstiga produktionen av el. I dessa situationer räcker de planerade resurserna inte till utan Svenska kraftnät måste då ta reserver som handlats upp i förväg, från den så kallade effektreserven. Den skapas genom att Svenska kraftnät ingår avtal dels med elproducenter om att ställa ytterligare produktionskapacitet till förfogande, dels med elanvändare och elhandelsföretag om att de minskar elförbrukningen.

Effektreserven ska finnas tillgänglig mellan den 16 november och den 15 mars. En administrativ ersättning utges för varje timme som förbrukningsresursen finns tillgänglig i effektreserven och en fast ersättning för produktionsresurserna.

Kostnaderna för att använda effektreserven betalas av de balansansvariga företagen. Svenska kraftnät upphandlar effektreserven direkt med resurs- eller anläggningsägaren i

en upphandling som sker årligen och där anbudet ska gälla minst 10 MW i ytterligare produktionskapacitet eller 5 MW i minskad elförbrukning, i alla fyra elområden.

Effektreserven har varit beräknad på att det finns tio kärnkraftsreaktorer i drift under ett antal år framöver. Det faktum att flera reaktorer har lagts ned i förtid ökar effektreservens betydelse. Berörda myndigheter ska kontinuerligt följa utvecklingen på den svenska elmarknaden för att analysera effektsituationen inklusive behovet av effektreserven. Vart fjärde år ska det göras en särskild sammanställning med slutsatser och förslag kring elmarknadens utveckling samt uppföljning av de energipolitiska målen.

Elnäten

Svenska kraftnät har ett stort pågående arbete med att utveckla de stora stamnäten i Sverige. Ju fler ledningar som kan läggas i marken i stället för i luften, desto mer minskar risken för avbrott vid oväder och tunga snöfall.

Det finns cirka 170 lokala elnätsägare idag i Sverige och i och med detta har även säkerhetsaspekten kommit i dagen. Tillgången till el är väsentlig i vårt samhälle, och det kan gå enkelt att utsätta ett land för stora påfrestningar när varken it-infrastruktur eller annan infrastruktur fungerar på grund av att elektriciteten inte fungerar.

Kristdemokraterna vill därför att Energimyndigheten och Svenska kraftnät ges i uppdrag att se över säkerheten och risken att utsättas för angrepp på elnäten runtom i Sverige samt vilken beredskap de lokala nätägarna ska kunna ha om det sker oförutsedda händelser.

Kristdemokraterna har tidigare fört fram behovet av en cybersäkerhetsmyndighet, vilket även det ovanstående skulle kunna inkluderas i.

Rådande kapacitetsbrist hämmar tillväxten. Överföringskapaciteten från norr till söder måste öka, och tillståndsprocesserna, som idag kan dra ut på tiden, måste kortas så att behovet av utbyggt nät runt om i landet kan mötas inom rimliga tidsramar. De åtgärder som föreslås i den så kallade nätkoncessionsutredningen från 2019 är i många delar välkomna, men tidsvinsten av förslagen lever inte upp till behoven. Ytterligare åtgärder bör snarast framarbetas i syfte att förenkla och väsentligen påskynda tillståndsprocesserna. Den nyligen avhandlade propositionen ”Moderna tillståndsprocesser för elnät” var några steg åt rätt håll men mer finns att göra. I enlighet med den följdmotion Kristdemokraterna skrev vill vi bland annat att kravet på medgivande tas bort när det gäller vissa delar av ledningsförrättning. Regeringen bör återkomma med fler förslag på förenklingar i syfte att korta tillståndstiderna ännu mer.

Tredje kabel till Gotland

Kristdemokraternas inställning är att hela landet ska tillförsäkras en trygg försörjning av el. Gotland förbinds idag med fastlandet via två likströmskablar i regionnätet och saknar som enda region direkt koppling till stamnätet. Kapaciteten på Gotland har nått taket, vilket bland annat begränsar näringslivets utvecklingsmöjligheter. På ön finns en växt- och husgasintensiv cementindustri med långt framskridna planer på att reducera sin miljöpåverkan genom elektrifiering. Omfattande investeringar i elektrifiering förutsätter emellertid en kraftigt utökad tillgång på el samt att det går att lita på försörjningen. Gotland har i det pressade läge man befinner sig i fått utstå en mängd strömavbrott de senaste åren. I sammanhanget ska också Gotlands säkerhetspolitiska betydelse betonas.

Kristdemokraterna anser att regeringen bör ge Svenska kraftnät i uppdrag att så snart som möjligt återuppta arbetet med att planera för och anlägga en tredje elkabel mellan fastlandet och Gotland.

Minskade fossila utsläpp för transportslagen genom elektrifiering

Idag står inrikestransporter med cirka 17 miljoner ton koldioxidekvivalenter för cirka en tredjedel av de samlade växthusgasutsläppen i Sverige. För att nå målen om en fossiloberoende fordonsflotta år 2030 har Sverige en ambition om att utsläppen från vägtrafiken ska minska med 70 procent fram till 2030 jämfört med 2010.

Det krävs en kostnadseffektiv omställning och smart utformning av infrastrukturen för att minska utsläppen från våra trafikslag. Det är angeläget att utsläppen från inrikes transporter reduceras på ett hållbart sätt förenligt med våra samhällsekonomiska mål och att ny teknik som möjliggör detta kan främjas. Det behövs satsningar på forskning och utveckling av fossilfria bränslen och fordonstyper såsom elbilar och elhybrider. Vi kristdemokrater ser bilen som ett redskap för frihet; den bidrar till social hållbarhet genom att överbrygga avstånd mellan människor och vi vänder oss mot den kamp som vissa för mot bilen som sådan, när det är utsläppen som ska bekämpas.

Utvecklingen av en elektrifierad fordonsflotta går nu väldigt fort, vilket naturligtvis är väldigt positivt. Men en akilleshäla är att efterfrågan på batterimineraler såsom litium, koppar och kobolt ökar kraftigt på ett sätt som är svårt att möta. Idag är försörjningskedjan av dessa inte hållbar när det gäller etik eller miljö. En stor del av produktionen kommer från länder med villkor som inte är acceptabla sett med kristdemokratiska ögon. Uttrycket ”blods batterier” sammanfattar smärtsamt effektivt frågans etiska dilemma.

Detta är något som EU har uppmärksammat och det finns planer för en hållbar och säker försörjningskedja för ett antal kritiska metaller och mineraler där inriktningen är att EU ska öka sin självförsörjning när det gäller batterimineraler.

Ambitionen är att öka återvinningen och detta är ett absolut nödvändigt men inte tillräckligt steg mot bakgrund av den kraftigt ökade efterfrågan som en följd av den efterlängtrade elektrifieringen.

De länder som har tillgångar av dessa mineraler har därför ett ansvar – inte bara för de egna behoven utan också för EU som helhet. Sverige är ett av dessa länder och vi har en hel del att bevisa på denna punkt. Våra långa och tidsödande tillståndprocesser gör att många projekt stupar av utmattning på vägen.

Kristdemokraterna menar att Sveriges gruvnäring måste ses i ett EU-perspektiv och att vi måste öka vår ambition att göra vår del för att säkra tillgången till batterimineraler. Med de traditioner Sverige har av att vara en gruvnation borde det vara fullt möjligt att ta täten för att skapa en hållbar försörjningskedja för en elektrifierad fordonsflotta. Men för att det ska bli verklighet måste det finnas en helhjärtad dedikation från den lagstiftande makten att detta verkligen är något man vill. Under 2000-talet har det inte öppnats en enda helt ny gruva i Sverige, vilket är ett problem av flera skäl.

Elektrifiering av tunga vägtransporter

Transportsektorn står för cirka en tredjedel av Sveriges alla CO₂-utsläpp som sker inom Sveriges gränser. Om vi investerar i järnväg så att godstrafiken ökar med 100 procent så

innebär det att vi minskar lastbilstrafiken med ca 8 procent. De tunga lastbilarna står för utsläpp av cirka 3,3 miljoner ton. Det räcker således inte att investera i järnväg om vi vill minska CO₂-utsläppen. Om vi i stället elektrifierar de större vägarna kan vi minska CO₂-utsläppen ifrån lastbilstrafiken med ca 50 procent. Detta skulle innebära att CO₂-utsläppen minskade med cirka 1,7 miljoner ton motsvarande drygt 3 procent av Sveriges totala utsläpp.

När det gäller personbilar är laddningstekniken väl utvecklad och det är mest realistiskt på kort till medellång sikt. När det gäller tunga fordon är en övergång till batteridrift svårare att genomföra. Flera tekniker och bränsleslag kan vara aktuella för att främja övergången till elektrifiering.

En potentiell teknik är att använda vätgas som fordonsbränsle. I detta fall används bränsleceller som kompletterar ett batteri. Idag finns ett antal tankstationer för dessa bränsleceller; de behöver dock bli fler för en sammanhängande infrastruktur. Fordon kan också ha kontinuerlig strömförsörjning som huvudkälla och komplettera under kortare sträckor med batteridrift.

I Sverige finns flera studier på elektrifierade vägar. Ett av de mer kända projekten är el-lastbilarna som trafikerat en sträcka i Sandviken. Sandvikensträckan har byggt på el från linor i luften. Världens första trådlösa elväg för tunga lastbilar och bussar står nu klar utanför Visby. Målet är att testa teknik för trådlös eldrift under verkliga förhållanden. Även mellan Arlanda och Rosersbergs logistikområden finns en elväg som bygger på konduktiv överföring där en ”arm” från fordonet följer en skena i marken. Testplattformar för markburen elektrifiering bör utvärderas löpande i takt med användningen.

En effektiv elektrifiering underlättas om staten är tydlig med att det är de enskilda huvudmännen som äger ansvaret för de egna vägarna. Det innebär att Trafikverket ska få uppdraget att elektrifiera riksvägarna (inklusive europavägarna). Kommuner och regioner har ansvar för att elektrifiera de vägar som de ansvarar för och som kan vara nödvändiga att elektrifiera för att skapa ett sammanhållande system.

På sikt bör systemet vara självfinansierande i och med att de som nyttjar elen betalar för denna till systemägaren. Det kan övervägas om investeringen kan finansieras genom lån i Riksgälden, som återbetalas när intäkterna rullar in. Även om huvudregeln enligt budgetlagen är att infrastrukturinvesteringar ska finansieras med anslag kan lån i Riksgäldskontoret utgöra finansiering av investeringsutgifter under förutsättning att de slutliga kostnaderna inte beräknas komma att belasta statsbudgeten eller den offentliga sektorns finansiella sparande. Detta innebär att lånen ska återbetalas med intäkter som uppstår som en direkt följd av att investeringen görs.

Sedan 2012 har antalet laddbara fordon ökat kraftigt och vid halvårsskiftet var antalet personbilar cirka 240 000, antalet bussar drygt 600 och de lätta lastbilarna nästan 7 000. Tillväxten sedd över 12 månader var för personbilarna nästan 90 procent. Detta är en utveckling som bör bejakas kraftfullt och därför är det viktigt att laddinfrastrukturen i Sverige utvecklas. Ett stort hinder för en ökad andel elbilar är osäkerheten som följer med en för dåligt utbyggd laddinfrastruktur, den så kallade räckvidds-ångesten.

Regeringen föreslår att anslag 1:5 tillförs 600 miljoner 2022. Anslaget får stödja publika stationer för snabb-laddning av elfordon för tillgänglighet längs större vägar samt infrastruktur för elektrifiering av tunga transporter genom statisk laddning eller tankning. Kristdemokraterna föreslår att anslaget tillförs ytterligare medel om 100 miljoner kronor per år för att på så vis påskynda arbetet.

Forskning för ett fossilfritt flyg

Innan pandemin slog till svarade flyget för en relativt liten men växande volym klimatpåverkande utsläpp. Det är angeläget att Sverige fortsatt ligger i framkant i den gröna omställningen av flygtrafiken. Gamla tiders koleldade ånglok kan idag ses som pittoreska inslag på diverse museibanor men det är inte förrän dieselloken ersattes av elektrifierade tåg som klimatnyttan med järnväg kom på plats. Flyget behöver göra samma klimatresa.

Karlstad Airport var den första flygplatsen i världen med en stationär tankanläggning för bioflygbränsle. Nu investerar flera flygplatser i kapacitet för att tanka och ta emot elektrifierat flyg. Målet för Sverige bör vara att all flygtrafik inom och till och från Sverige är fossilfri 2040. Detta är en hög ambition men den kan realiseras med hjälp av biojet samt elflyg där även vätgas är en komponent. Det är viktigt att möjliggöra tillräcklig tillgång till biobränslen för flygbranschen. Vi föreslår därför en nationell plan för utveckling av morgondagens flygbränslen för att säkra tillgången till framtida flyg.

Som Kristdemokraterna tidigare motionerat om och efterlyst har regeringen till slut gett besked om att från och med första halvåret 2021 införa reduktionsplikt för flygfotogen. Användningen av hållbara flygbränslen kan därmed öka. Därtill föreslår Kristdemokraterna att start- och landningsavgifterna ska vara miljö- och klimatstyrande för att premiera de som använder effektiva motorer eller mer förnybart bränsle.

Vi föreslår att det genomförs en riktad satsning på forskning och utveckling av biobränslen för flyget. Som vi tidigare föreslagit utvidgas Energimyndighetens främjandeuppdrag gentemot hållbara biobränslen för flyg till en satsning som omfattar forskning och utveckling av elflyg. Kristdemokraterna ökar detta anslag med 50 miljoner kronor inom anslag 1:4 Energiforskning.

Utöver detta satsar Kristdemokraterna 100 miljoner kronor på stöd för en utbyggd elinfrastruktur för elflyg. Dessa medel återfinns inom utgiftsområde 22 kommunikationer.

Trafikanalys presenterade ett kunskapsunderlag under hösten 2020 med förslag på åtgärder som kan behövas för att främja en omställning till användning av elflyg. En framväxande komponent för flyg drivet av el är vätgas. Med vätgasbränsleceller finns potentialen till stora vinster för planets vikt. Det är därför angeläget att vätgasens potential för flyget beaktas i en övergripande svensk vätgasstrategi.

Klimathotet är globalt och behöver globala överenskommelser. Genom EU och den internationella luftfartsorganisationen ICAO kan ändamålsenliga åtgärder mot flygets klimatutsläpp genomföras.

Infångning och lagring av koldioxid

I Sverige finns inga bergsformationer eller havsdjup som är lämpliga för koldioxidlagring. I Nordsjön och i Norska havet finns däremot lämpliga områden. De identifierade 18 bäst lämpade lagringsplatserna för koldioxid inom Norden har tillsammans en teoretisk lagringskapacitet som uppgår till mer än 86 gigaton. Med dagens utsläppstakt motsvarar denna lagringskapacitet 564 år av de nuvarande årliga koldioxidutsläpp som sker inom den nordiska regionen. Förutom enstaka projektstöd finns det idag få incitament till att investera i koldioxidinfångning i Sverige. Forskningen och utvecklingen i fråga om sådan teknik är också sparsam.

Idag släpper svenska biokraftverk ut cirka 30 megaton CO₂ årligen. Detta innebär en stor potential för att dra ut koldioxid ur atmosfären. Växande träd och andra grödor binder kol. När dessa förbränns i biokraftverk bildas CO₂ som då kan fångas in och lagras. Nettoeffekten blir att koldioxid tas bort ur atmosfären. Att Sverige har en så stor andel energi från biobränslen talar för att Sverige ska prioritera teknik för infångning och lagring av CO₂. Därigenom kan vi nyttja detta förnybara bränsle och samtidigt bidra till nettoupptag ur atmosfären.

Sverige behöver en nationell plan för hur koldioxidinfångning ska ske och bygga upp ett system med omvända auktioner alternativt fast lagringspeng för avskiljning av koldioxidavskiljning. Därtill behöver också regeringen arbeta för upprättandet av EU-gemensamma styrmedel. Potentialen som kan uppnås är enorm.

Utvidga EU:s handelssystem med utsläppsrätter

EU:s mål för minskade växthusgasutsläpp och energieffektivisering spelar en central roll i arbetet mot miljöförstöring och klimatförändring. Utsläppshandelssystemet är ett s.k. cap and trade-system och täcker ca 45 procent av den totala volymen av EU:s utsläpp av växthusgaser. Kristdemokraterna har länge varit pådrivande för att utveckla handeln inom EU med utsläppsrätter (ETS – Emissions Trading System) som är ett kostnadseffektivt verktyg för att nå klimatmål. Vi anser att handelssystemet med utsläppsrätter bör utvidgas till att omfatta även den övriga transportsektorn samt andra samhällssektorer med stora utsläpp som ännu inte deltar i systemet. De växthusgaser som i dag omfattas av ETS är koldioxid (CO₂), lustgas (N₂O) samt perfluorkolväten (PFC). Kristdemokraterna anser att alla växthusgaser bör omfattas av EU:s handelssystem med utsläppsrätter.

År 2019 infördes en marknadsstabilitetsreserv (MSR) som ska användas för att reglera antalet utsläppsrätter på marknaden (TNAC) och tjäna som reserv vid den tidpunkt då antalet utsläppsrätter behöver balanseras. Sedan 2019, och så länge antalet utsläppsrätter i omlopp överstiger 833 miljoner, avsätts 24 procent av utsläppsrätterna till MSR istället för att auktioneras ut på marknaden. EU har dessutom infört en automatisk annulleringsmekanism; från och med 2023 kommer bara lika många utsläppsrätter som auktioneras ut året innan att finnas kvar i reserven. Överskjutande rättigheter försvinner i en löpande, automatisk, annullering. Detta innebär en kraftfull minskning av antalet utsläppsrätter i omlopp, varpå priset för utsläpp förväntas stiga. Sverige kan dock påskynda denna process, och därigenom bidra på ett kostnadseffektivt sätt till att minska utsläppen i EU snabbare, genom att köpa upp utsläppsrätter.

Kristdemokraterna föreslår därför en kraftfull satsning på att minska utsläppen genom att 1 000 miljoner kr avsätts under 2022, 500 miljoner kr 2023 och 100 miljoner kr 2024 till att köpa upp och senare annullera utsläppsrätter. För 2022 innebär det 1,64 miljoner ton i minskade koldioxidutsläpp, vilket motsvarar 35 procent av vad lastbilsflottan i Sverige släpper ut och mer än dubbelt så mycket som de samlade utsläppen från inrikesflygtrafiken. Under budgetperioden kan utsläpp motsvarande totalt 2,62 miljoner ton koldioxidekvivalenter reduceras.

Anslagsförändringar

Av prioritetsskäl samt för att neutralisera villkor mellan olika kraftslag minskas anslag 1:3 Insatser för förnybar elproduktion med 15 miljoner kronor.

Vi avsätter mer medel till energiforskning än regeringens förslag. Anslag 1:4 Energiforskning tillförs 170 miljoner kronor. De dediceras enligt följande: Kärnkraftsforskning: 100 miljoner kronor, fossilfritt flyg: 50 miljoner kronor respektive djupgeotermi: 20 miljoner kronor.

För att möjliggöra en högre ambitionsnivå avseende utbyggnad av laddstolpar för elfordon samt infrastruktur för elektrifierade tunga fordon utökar vi anslag 1:5 Infrastruktur för elektrifierade transporter med 100 miljoner kronor. Till förmån för andra satsningar, och med hänvisning till att anslaget kostnadseffektivitet kan ifrågasättas, avvisar vi regeringens förslag till anslag 1:10 Energi- och klimatomställning på lokal och regional nivå m.m. och minskar detta med 140 miljoner kronor.

Camilla Brodin (KD)

Larry Söder (KD)

Magnus Jacobsson (KD)

Magnus Oscarsson (KD)

Kjell-Arne Ottosson (KD)